

Sylabus z disciplíny

JAZYKOVÝ OBRAZ SVETA NA SLOVENSKU (PROFILOVÝ PREDMET)

Vyučujúci: doc. Mgr. Martin Blaho, PhD.

Študijný program: ruské štúdiá

Študijný odbor: filológia

Status predmetu, rok a stupeň štúdia, semester, rozsah výučby, ukončenie predmetu, počet kreditov: P, I. rok, (Mgr., denné), ZS, prednášky a semináre 1/1, S, 3

Forma výučby: prezenčná

Akademický rok: 2024/2025

Obsah disciplíny vyjadrený v základných témach prednášok a seminárov:

Jazykový obraz sveta – východiská, terminológia.

Jazykový obraz sveta a obraz sveta v nejazykových systémoch.

Východiská kognitívnej lingvistiky. Kognitívna funkcia jazyka. Jej aplikácia na jednotlivých jazykových úrovniach.

Objektívny a subjektívny obraz sveta. Podmienky pre vytváranie obrazu sveta.

Aplikácia teoretických poznatkov pri konkrétnom jazykovom obraze sveta.

Jazykový obraz Ruska na Slovensku.

Zdroje vytvárania jazykového obrazu.

História, kultúra, politika, vzájomné kontakty, súčasné dianie v Rusku a jeho jazykové zobrazenie.

Hierarchia kognitívnych poznatkov o Rusku na Slovensku.

Pozícia antropocentrických obrazov Ruska v zahraničí.

Úloha ruskej literatúry v jazykovom obraze Ruska na Slovensku.

Sovietske obdobie a jeho jazykový obraz – úloha jazykových sovielizmov.

Jazykový obraz postsovietskeho Ruska.

Fragmenty jazykového obrazu Ruska v súčasných slovenských médiách.

Podmienky hodnotenia študijných výsledkov:

Základné podmienky na udelenie kreditov:

Predmet je ukončený ústnou skúškou. V priebehu výučbovej časti semestra študent analyzuje vybranú realiu vo vzťahu k jazykovému obrazu Ruska a prezentuje výsledky na seminári. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %.

Študent, ktorý získa menej ako 50 % bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie bude pozostávať z hodnotenia prezentácie (20 % váhy) a ústnej skúšky (80 % váhy).

Počet kreditov a časové rozmedzie pre podmienky absolvovania predmetu:

- 3 kredity = 90 hod.
- výučba predmetu: 13 týždňov 1 prednáška 1 seminár = 20 hod.
- samostatná práca – príprava na seminár: 25 hod.
- samostatná práca - analýza reálie a jej prezentácia na seminári: 20 hod.
- príprava na ústnu skúšku: 25 hod.

V prípade prerušenia prezenčnej výučby z nariadenia UVZ/RUVZ/vedenia univerzity/ fakulty bude výučba a skúšanie prebiehať nariadenou dištančnou formou.

Výsledky vzdelávania:

Získané vedomosti: Absolvent predmetu vie zadefinovať a vlastnými slovami interpretovať základné pojmy z oblasti jazykového obrazu sveta v rámci rusko-slovenskej komparácie; ovláda príslušnú terminológiu a orientuje sa v oblasti problematiky kognitívnej lingvistiky na teoretickej úrovni.

Získané zručnosti: Absolvent predmetu dokáže začleniť jednotlivé jazykové javy v texte do celkového kulturologického systému ruskej kultúry; dokáže analyzovať jazykové jednotky z pozície základných východísk jazykového obrazu sveta.

Získané kompetencie: Absolvent predmetu má kompetenciu analyzovať jazykové jednotky z pozície rusko-slovenských analógií; dokáže aplikovať uvedené kognitívne javy pri rozbere jazykových jednotiek na jednotlivých úrovniach jazyka; orientuje v základnej teoretickej literatúre s tematikou jazykového obrazu sveta.

Literatúra:

- ALEFIRENKO, N.F. 2010. Lingvokulturologija. Cennostno-smyslovoje prostranstvo jazyka. Moskva: Izdatel'stvo „Flinta“, Izdatel'stvo „Nauka“.
- ARUŤUNOVA, N.D. 1988. Tipy jazykovych značenij. Ocenka. Sobytiye. Fakt. Moskva: Nauka.
- BLAHO, M. 2015. Jazykový obraz sveta vo vzťahu k Rusku konca XX. storočia po súčasnosť In: Ruská spoločnosť a ruský jazyk v minulom storočí. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- BLAHO, M. a MERTOVIČ, N. 2018. Sovietske reálie ako objekt lingvokulturologických výskumov. Prešov: Filozofická fakulta.
- DOLNÍK, J. 2010. Jazyk – Človek – Kultúra. Bratislava: Kalligram.
- GACĚV, G. 1995. Nacional'nyje obrazy mira. Kosmo. Psycho. Logos. Moskva: Progress, Kul'tura.
- GUMILEV, L.N. 1993. Etnosfera: Istorija l'udej i istorija prirody. Moskva: Ekopros.
- GUZI, Ľ. 2009. Formovanie Ruska ako mnohonárodnostného štátu – jeho zahraničná politika, zabezpečenie štátnej bezpečnosti, spoločnosť (Východiská pre historicko-kulturologickú analýzu v ruskom jazyku). Prešov: FF PU.
- GUZI, Ľ., ŠIPKO, J., MERTOVIČ, N. a M. BLAHO. 2017. Historizmy ako predmet lingvokultúrnych skúmaní: vysokoškolská učebnica. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- CHROLENKO, A.T. 2005. Osnovy lingvokulturologiji. Moskva: „Flinta“, „Nauka“.
- KOLŠANSKIJ, G.V. 2006. Objektivnaja kartina mira v poznanii i v jazyke. Moskva: KomKniga.
- KRASNYCH, V.V. Etnopsicholingvistika i lingvokulturologija. Moskva: Gnozis 2002.
- MASLOVA, V.A. Kognitivnaja lingvistika. Minsk: „Tetra-Sistems“ 2005.
- MASLOVA, V.A. Lingvokulturologija. Moskva: Academia 2004.
- ŠIPKO, J. 2008. V poiskach istinnogo smysla – Hľadanie ozajstného zmyslu. Prešov: FF PU.
- ŠIPKO, J. 2011. Teoretické a sociálno-komunikačné východiská lingvokulturológie. Prešov: FF PU.
- STEPANOV, J.S. 2004. Konstatny: Slovar ruskoj kul'tury. Moskva.
- VOROBJOV, V.V. 1987. Lingvokulturologija. Teorija i metody. Moskva.